

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

272

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"יעזב רשע דרכו"

החרטה קשה יותר מן הקבלה לעתיד, מדוע?
מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

הסבה העיקרית לקלות העון בעיני האדם הוא מה שאמרו חז"ל: 'כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו, הותרה לו ס"ד? אלא אימא; נעשית לו כהיתר' ('קדושין' כ.). עכ"ל. אם כי אמרו חז"ל: כי גם אם עבר עבירה ושנה בה רק פעם אחת 'נעשית לו כהיתר', בכ"ז אין לומר שההבדל הוא רק בין פעם ראשונה לשניה, כי רק פעם השנית פועל על נפשו להיות העבירה 'נעשית לו כהיתר'.

בלי ספק כי כמו אשר יש הבדל בין פעם ראשונה לשניה, כמו כן ככל אשר יוסיף לשנות על העון ולכפול אותו כמה פעמים, כן יוסיף לעשות רועם בנפשו לקלות העון ולהיות העבירה נעשית בעיניו יותר כהיתר. כי אין לקלות העון, מדה וגבול. זאת היא סבה העיקרית לקלות העון בעיני האדם, יען כי העונות אשר האדם נכשל בהם וכופל אותם פעמים רבות אין מספר, נעשות לו יותר כהיתר עד אשר לא ירגיש בהם כלל.

ובזה נשכיל להבין מה שאמרו חז"ל ('עירובין' ט.). 'אמר ריב"ל: "מאי דכתיב: "עבְרִי בְעֵמֶק הַבְּכָא מְעִין יִשְׁתַּהוּוּ" (תהילים' פד). "עבְרִי" - אלו בני אדם שעוברים על רצונו של הקב"ה. "עֵמֶק" - שמעמיקין להן גיהנם. "הַבְּכָא" - שבוכין ומורידין דמעות כמעין של שיתין' 'עיי"ש. ולכאורה יפלא מאד, כי מה שאמר: "עֵמֶק" - שמעמיקין להן גיהנם' זה היה אפשר לומר רק על עבירה חמורה שעונשה גדול, כי בעבורה 'מעמיקין להן גיהנם', כי כל מה שהשואל עמוק, רע ומר ביותר. ובעד שאר עבירות דינם בגיהנם שאינו עמוק כ"כ. אולם מאחר שאמר, כי בני אדם שעוברים על

המשך בעמ' 2 <<<

לבבו להתחרט עליהם. הוא מה שאמרו חז"ל: 'רשעים מלאים חרטות' (מ'נדרים' ט:). ובכך הדעת נותן כי מי שמקבל עליו להטיב לעתיד, בודאי הוא מתחרט על העבר.

ולתמהוון לבב הנסיון יורנו ההיפך, כי החרטה על העבר כבדה הרבה יותר לפני האדם מהקבלה על להבא. וכמה יראי אלקים מבקשי ה', אשר בימים הנוראים יתנו אל לבם להטיב את מעשיהם ומקבלים על עצמם להינזר מכמה עבירות אשר נכשלים בהם וכן להיות זריזים בקיום המצוות אשר נרפים מהם ובכ"ז יודעים בנפשם כי לא ירגישו בערך זה חרטה על העבר, או, כי לא ירגישו חרטה כלל.

וכמו בתהלוכות דרכי התבל, מי שהוא מתחרט על איזה דבר שעשה בבלי דעת וסבב לעצמו רעה רבה, הנה אחרי נחם על מעשהו, תהיה החרטה נכרת בו בפניו וכל תנועותיו, כי לא יוכל להסיח מלבו דאגתו ועצבונו ויהיה כאיש נדהם, גם בשכבו על משכבו לא יוכל לישון, ככה ביותר, ראוי להיות החרטה על עון. והנה האדם יודע בנפשו כי לא ירגיש דאגה ויגון בלבבו על החטאים שעברו, אף כי יקבל על להבא לשמור ולעשות.

'ומה היא התשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר: "יעזב רשע דרכו" ('ישעיה' נה). וכן יתנחם על מה שעבר, שנאמר: "כי אחרי שובי נחמתי" ('ירמיה' לא). ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם' (הרמב"ם פ"ב 'תשובה').

ולפי מושכל ראשון אין סדר דבריו מדוקדקין, שהרי הוא חושב בכאן שני עקרי התשובה והם הקבלה על להבא וכן החרטה על העבר והנה מה שכתב: 'ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם', זהו שייך ליסוד הקבלה כמובן. ולפ"ז למה הכניס החרטה באמצע בין מש"כ 'ויגמור בלבו' לבין מש"כ 'ויעיד עליו יודע תעלומות? ולפי הענין היה לו לכתוב: 'ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד. ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם. וכן יתנחם על מה שעבר?'

שני יסודי עיקרי התשובה, הקבלה על להבא והחרטה על העבר, לפי השקפה ראשונה הדעת נותנת כי רוח אחד להם ויתאימו יחד, כי מי שמקבל עליו לעזוב דרכו הרעה על להבא, בטח הוא מתחרט על העבר וכן להפך וע"כ ראוי להיות כי כפי ערך תוקף הקבלה בלב על להבא לבל יוסיף לעשות עוד הרע בעיני ה', כן יהיה אומץ החרטה על העבר על מה שחטא. וביותר הדעת נותן כי יש יתרון לחרטה על הקבלה.

כי נקל יותר להתחרט על העבר שחטא, מלקבל עליו שלא יוסיף לחטוא עוד, כי הקבלה על העתיד היא מלחמה חזקה נגד היצר, לא כן החטאים שכבר חלפו ואינם וכבר פסק מהם כח התאוה, בקל יניעוהו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

רצונו של הקב"ה 'שמעמיקין להן גיהנם', א"כ, מי הם בגיהנם שאינו עמוק? גם הלשון: 'שמעמיקין להן גיהנם' הוא מושלל הבנה?

אכן לפי הנ"ל יובן שפיר, כי הנה העונות שהאדם עושה, כל פעם שכופל אותם, תכבד חטאתו ותרב אשמתו מהעון שלפניו. וממילא כל פעם שכופל העון, כמו אשר יכבד החטא כן יגדל העונש וכן הוא עד אין קץ. כי כל עון עונשו גדול משלפניו והנה בני אדם שעוברין על רצונו של הקב"ה, אינם חוטאים בדרך מקרה, כי אם עוברין על רצונו של הקב"ה תמיד. נמצא כי הם כופלים את העונות תמיד והחטא הולך וכבד והעונש הולך וגדול וזה שאמר: 'שמעמיקין להן גיהנם', כי כל פעם שכופל העון עונשו גדול משלפניו ובעד כל פעם שיוסיף לכפול העון מוסיפין להעמיק להם הגיהנם עמוק עמוק יותר.

זהו פשר החידה אשר אנחנו רואים, כי האיש אשר בכל השנה יאחז דרכו בקדש, ילבשנו הפחד והדאגה מאימת הדין, יותר מהאיש אשר ילך בכל השנה "חשכים ואין נוגה לו", אשר זה נגד השכל. אכן הכל הוא מיסוד הזה שאמרו חז"ל: 'כיון שעבר אדם עבירה ושנה... נעשית לו כהיתר' ומה גם ע"י כפילות העבירות פעמים רבות, עוד דומה בעיניו יותר כהיתר וע"כ האיש אשר הוא תועה מדרך השכל תמיד ושונה באולתו פעמים רבות, לא ירך לבבו ולא יחת מאימת הדין והמשפט, כי כל העונות נעשו לו כהיתר ולמה יפחד?

ועם זה נשכיל להבין ההבדל ביסודי התשובה, בין הקבלה על להבא לבין החרטה על העבר, אשר הנסיון יורנו כי הקבלה נקל יותר מחרטה. וכי גם אם יתן האדם אל לבו ויקבל עליו להטיב את פעלו על להבא, בכ"ז עדין רחוק הוא

מן החרטה, להרגיש בלבבו חרטה גמורה על העבר, אשר לפי מושכל ראשון הוא נגד דרכי השכל, אכן הוא הדבר כי כאשר כל העונות אשר נכשל בהם, כבר עבר ושנה עליהם פעמים רבות ועשה רושם על לבבו להיות נעשה לו כהיתר, מובן מאליו כי לא בקל יהיה נעקר גזעם ומה שכבר נשרש בלבבו ונעשה לו כהיתר להיות נהפך לאיסור. וע"כ גם כי יקבל עליו להינזר מעון מכאן ולהבא, עם זה לא נעקר הרושם שנעשה בלבבו להיות דומה בעיניו כהיתר ואף כי מקבל עליו להיות זהיר מהם על להבא, הוא רק כמי שרוצה לפרוש מאיזה דבר המותר. וע"כ החרטה מאין תמצא, אחרי אשר העונות הם בעיניו כהיתר.

אכן החרטה הגמורה לא תבוא לאדם בנקל, כי אם אחרי שיעזוב את דרכו ברבות הימים, שיהיה בזהירות נוראה מאד שלא יבוא לידי החטאים שכבר נלכד בהם ויעמול הרבה ביראה חכמה ומוסר, יראת העונש ויראת הרוממות, להשיב אליו חומר העון ואז לאט לאט תפשיט צורת ההיתר מעליה וכאשר חומר העון ישוב אל קדמת נעוריו, שיהיה אליו כמי שלא חטא מעולם, אז תחל לפעם בקרבו רוח החרטה בכל תוקף ועוז על אשר נואל ואשר חטא. וככל אשר יוסיף דעת להבין ולהשכיל גודל האשמה של חטא ועון וכמה רבה הרעה להמרות רצון ממה"מ הקב"ה, כן יוסיף מכאוב של החרטה והדאגה.

ומעתה סדר דברי הרמב"ם מדוקדקין; כי הידיעה במהות התשובה, לדון ע"פ דרכי השכל, אם מה שגומר בלבבו שלא יחטא עוד יהיה דבר המתקיים או לא, הנה מהקבלה לבד אין לשפוט מאומה, כי בקל יתעורר האדם להטיב את דרכו ולזאת אף אם יקבל עליו בלב תמים ונפש חפצה להינזר מכל חטא ועון, בכ"ז כל זמן שלא

ירגיש בלבבו חרטה גמורה על העבר, לאות הוא, כי עוד אינו מכיר ערך אשמת החטא כמה הוא רב ועוד הוא בעיניו כהיתר ובכן יוכל להיות כי הקבלה לא יהיה דבר המתקיים, כי מהר יהיה נפתה ליצרו וישוב על קיאו, כי עצם העון הוא קל בעיניו ואינו נרתע ונפחד מעבירה.

אמנם תוקף התשובה להכיר את דרכו על העתיד, לא יושג כי אם ממהות ערך החרטה, כי כאשר יגיע להכיר את ערך החטא כי רע ומר עזבו את ה' ואת כל הרעה אשר גמל לנפשו ויתחרט חרטה גמורה על מעשיו הרעים וישתונן כליותיו ויאנח במרירות לב וכמ"ש ב'שערי תשובה' בעיקר החרטה, הנה לפי ערך גודל המרירות ועוצם הדאגה והיגון וכמה הוא נרתע ונפחד עתה מחטא ועון, יש לשפוט על תוקף התשובה והקבלה שלא יחטא עוד.

הוא מה שכתב הרמב"ם ז"ל: 'ומה היא התשובה? הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבבו שלא יעשה עוד... וכן יתנחם על מה שעבר... ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם'. אף כי מש"כ: 'ועיד עליו יודע תעלומות' זהו ענין לחלק הקבלה, בכל זאת כתב מתחילה: 'וכן יתנחם על מה שעבר', כי עם הקבלה בלבד שיגמור בלבבו שלא יחטא עוד, אף כי יקבל עליו באמת ובלב שלם, כל עוד שלא ירגיש בלבבו חרטה גמורה על העבר, א"א שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם', רק אחר שיתנחם על שעבר חרטה גמורה, אז יוכל להגיע למדרגה אשר היודע תעלומות ובוחר לבבות, היודע ומכיר את מרירות לבו ועצבון רוחו ואת ערך העבירה בעיניו כמה הוא נרתע ונפחד ממנה. יעיד עליו עפ"י ידיעה שכלית 'שלא ישוב לזה החטא לעולם'. (כוכבי אור' פ"ז). ■

הרב זכריה יצחק שליטי"א

קריאה בתימנית
תפילות המועדים
ראש השנה
ביפור, סליחות
סובות ועוד...

ניתן להשיג בי'שופר' מתתיהו 10 ב"ב
03-6777779

חדש ב'שופר'

ניתן להשיג ציציות ומטפחות ראש
עם הלוגו של 'שופר'

03-6777779
בין השעות 10:00-18:00

הלכה

כמה מהלכות 'יום הכפורים' אשר יש הנכשלים בהם מחוסר ידיעה!

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

העשוי מלבדים ועשוי כמנעל שלנו, לפי שאינו מרגיש כלל שהוא יחף ואין מתקיים בדבר זה ענוי. ולפי זה כן הוא הדין במנעל העשוי מגומא ולכן מי שאפשר לו נכון להחמיר בזה ולילך באנפילאות של בגד (גרבים וכדו') כנהוג. [תריד סק"ה].

13. חולה האוכל ביום הכפורים בהיתר, אם שכח לומר: **'עֲלֵה נִבְא'** בברכת המזון ונזכר אחר שסיים ברכת **'בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם'** לא יחזור. [תריח סק"ט].

14. אעפ"י שאין אומרים בצבור את סממני הקטורת, טוב לאומרו ביחידות. [תרכב סק"ה].

15. בנוסח: **'אָבִינוּ מִלְּפָנָיו יֵשׁ לומר: דְּרֹעַ גְּזֵר'** בנשימה אחת. וצריך למחות באלו המפסיקים בניגון בין רוע לגזר. [תרכב סק"י].

16. על האדם להזדרז מאד בתפילת נעילה, כי תכלית כל עשרת ימי התשובה היא יום הכפורים. ותכלית יום הכפורים הוא תפלת נעילה. שהכל הולך אחר החיתום. ואם לא עכשיו אימתי? ולכן אף מי שנחלש מחמת התענית, מכל מקום יאזור כגבור חלציו להתפלל במחשבה זכה וברורה ויקבל על עצמו גרדי התשובה באמת ו**'הבא ליטהר מסייעין אותו'** ('מנחות כט:)) ויחתם בספר חיים טובים. [תרכב סק"ג]. ■

שהוא מיוחד לתפילה. אבל להשתין כשהוא לבוש בו מותר. [תרי סק"ח].

8. מותר להריח בשמים כדי למלאות מנין מאה ברכות וכל זמן שלא הסיח דעתו מלהריח אסור לחזור ולברך שנית כיון שזה ברכה שאינה צריכה. [תריב סק"ח].

(ועיין בס' תרכב ס"א שאין אומרים: **'אֵין פְּאֵלְקִינוּ'** ופירש ב'משנה ברורה': לפי שביורה"כ נאמרים הרבה שבחים ואין צריך למלאות את החסר ממאה ברכות).

9. נוטל אדם ידיו שחרית, עד סוף קשרי אצבעותיו בלבד וגם בזה לא יכוין להנאת רחיצה, אלא להעביר את הרוח הרעה השורה מעל הידים. והוסיף ה'משנה ברורה': שלא ירחץ כלל את פניו. [תריג ס"ב ובמשנ"ב סק"ג].

10. אם הטיל מים ושפשף בידו, או עשה צרכיו וקנח, מותר לרחוץ ידיו כנ"ל. אבל אם לא קנח ולא שפשף יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר לרחוץ ידיו, וכשאינו עומד להתפלל. וע"כ הסכימו האחרונים שנכון לכתחילה לקנח ולשפשף כדי להוציא את עצמו מן המחלוקת. [תריג סק"ד].

11. הנכנס לבית הכסא ולבסוף לא עשה צרכיו כלל, אין לו לטול ידים אפילו בשביל תפילה. [תריג סק"ה].

12. יש מחמירים שלא לנעול מנעל

1. ראוי שקודם ברכת המזון שאחר סעודה המפסקת, יאמר בפירוש שאינו מקבל עליו עדין את התענית ולכל הפחות יחשוב זאת בלבו בפירוש. [תרח סק"ב].

2. משעה שקבל על עצמו את התענית, אסור גם ברחיצה בסיכה ובמלאכה. [תרח סק"ג].

3. כתב הרמ"א: **'המדליק נר בבית'** (ולכאורה כן הוא הדין בכל אור) **חייב להדליק בחדר ששוכב שם לישן'**. וכתב ב'משנה ברורה': שיש להחמיר בזה, אם אין אשתו נדה. [תרי סק"ה].

4. יתעטף בטלית מבעוד יום בערב יום הכפורים כדי לברך על עטיפת הטלית, משום שבלילה אין מברכים אפילו על כסות המיוחד ליום. [תריט סק"ד].

5. יש לומר את הוידוי בעמידה ואפילו לא יסמוך עצמו על דבר באופן שאם ינטל אותו דבר יפול. ואם עבר ואמר את הוידוי כשנסמך על דבר, צריך עיון שמא לא יצא ידי חובה וצריך לחזור ולהתודות. זמן העמידה צריך להיות עד אחר שיאמר 'על חטא שאנו חייבים עליהם ד' מיתות בית דין'. [תרו סק"י].

6. אין לדבר בשעת אמירת הוידוי ואפילו באמירת 'על חטא'. אמנם לענות על קדיש וקדושה יש לפסוק אפילו באמצע אמירת 'אשמנו'. [תרו סק"א].

7. אין ליכנס לבית הכסא בבגד (קיטל)

כל מעשיך יהיו לשם שמים

בבית ומתפללים לפני תפילות הקבועות כמנהג אבותם בלא לב שלם, מנקים את ידיהם ומברכים על נטילת ידים וברצעים ומברכים ברכת המוציא, שותים ומברכים כמו שהדבר שגור בפיהם, אך בעת שהם מברכים אינם מתכוונים לברכני".

לכן חרה אפו ונשבע בשמו הגדול, לאבד חכמת חכמי היודעים אותו ומברכים אותו כמנהג ולא בכונה, דכתיב: **'לֹכֵן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת הָעָם הַזֶּה הַפְּלֵא וּפְלֵא וְאָבְדָה חֲכֵמַת חֲכָמָיו וּבִינַת נְבִנָיו תִּסְתָּר'**. ■

הלחם ליהנות מהם וצוהו המצוות. ולא יעשה כאדם העושה דבר כמנהג ומוציא דברים מפיו בלא הגיון הלב.

ועל זה חרה אף ה' בעמו ושלח לנו את עבדו ישעיה הנביא ואמר: **'יַעֲזֵב פִּי נִגְשׁ הָעָם הַזֶּה בְּפִיו וּבִשְׁפָתָיו כְּפָדוֹנִי וְלָבוּ רַחֵק מִמֶּנִּי וְתִהְיֶי יְרֵאתָם אֲתִי מִצְנֹת אֲנָשִׁים מִלְּמִדָּה'** ('ישעיה' כט). אמר הקב"ה **'לישעיהו: "ישעיה, ראה מעשי בני כי אינו אלא לפני ומחזיקים בי כאדם שמחזיק ונוהג מנהג אבותיו בידו, באים**

□ **כתב רבי יהודה החסיד** (ספר 'חסידים' מו): כל מעשיך יהיו לשם שמים, לא יהיה אדם הולך לאכול או לישן וכונתו שיהיה בריא ושמן לעסוק בדברי העולם הזה ולרדוף אחר הממון. אלא יאמר אישן ואוכל כדי שאוכל לעמוד ביראת בוראי ולעסוק בתורתו ומצוותיו.

וכשנוטל ידיו ומברך, או כשמברך על הפירות, או על המצוות השגורות בפי כל האדם, יכוין לבו לברך לשם בוראו שהפליא חסדו עמו ונתן לו הפירות או

'יום הכפורים'

היום הנכבד הזה הוא קיומו של העולם

אחרת. ודברי פי חכם חן.

**תפילת 'כל נדרי'
במחנה בשואה האיומה**

אחת מהתפילות המיוחדות המסמלות ביותר את גודל מעמד התפילה ביום הכפורים, היא ללא ספק תפילת 'כל נדרי', הנאמרת בפתחת יום הכפורים ברגש רב רושם במעמד ראשי הקהל כשספרי התורה בידיהם, בניגון שובה כל לב בנעימות מיוחדות המרטיטות וממיסות כל לב, כשבסימיה שואג הקהל כולו יחד עם השליח צבור פסוקי סליחה וכפרה.

לפנינו תאור מרגש על תפילת 'כל נדרי' שהתקיימה באחד המחנות בעיצומם של ימי השואה הנוראים, תאור זה תואר בידי נצול שואה בשם ר' מאיר דבורז'צקי ששהה שם בשעתו והוא אחד מגבורי המעשה ומובא בספר 'מחנות היהודים באסטוניה' וזה תאורו:

בליל יום הכפורים בשנת תש"ד (1943 למנינם) אורגנה תפילה במחנת, בחורי הישיבה שהיו עימי במחנה שמרו היטב על התאריכים שבלוח היהודי והודיעו לכל כי בחצות הליל תערוך תפילת 'כל נדרי' בחשאי באחד הבלוקים. ואלי הוסיפו בנימה של תחנונים; "אולי היית מצליח למצא לנו טלית לש"ן, כי איך זה תתכן תפילת 'כל נדרי' בלי טלית ולכל הפחות עבור הש"ן", מכיון שאני בתור רופא במקצועי נבחרתי על ידי הסאדיסטים להיות כמנקה המחראות שבמחנה, עמדה לי זכות זו להתגולל מתוך חופש תנועה מסוים בכל בניני המחנה.

להט עצור זה של התכונה הנפשית לתפילת יום הכפורים הדביק את כל אנשי המחנה והלהיב אותי לעשות מעשה נועז ומסוכן עבור מציאת טלית לתפילה, התגנבתי חרש פנימה לתוך המחסן של החפצים המופקעים שבפקוח אנשי הס.ס. כדי להוציא משם טלית, בהזדמנות זו כשהייתי כבר במחסן, סחבתי עמי גם כמה סדורי תפילה.

לא אבוא לתאר את אותה תפילת 'כל נדרי' על גבי גליון, מכיון שכל תאור שבשגרה עלול רק לחלל את גודל החוויה הנשגבה זו שהיתה לנו, טלית זו שבא

הן בדגי הים ואסיפתן מטהרתן. ולכך בדגים מגולגלים נשמת הצדיקים כנודע והוא הדג המתבקש לחולי האהבה, כי כבר גדרו הרופאים כי הדג טבעו לח וקר ואינו טוב לרפואה, רק לחולי אהבה כי הוא ממעט את התאווה.

לכך בערב יום כפור מרבים באכילת דגים, כמבואר במדרש ו'טור' או"ח (תרד). והוא הדג אשר יבוקש לחולת האהבה, הלא היא כנסת ישראל בגולה, שמבקשים הצדיקים ההם. אבל בזמן משיח, יתוקנו כל הגלגולים, אפילו צדיקים שהם בבחינת דג, כבר יושלמו וזהו אומרו: 'עד שיבקשו דג לחולה ואין מוצאו'. לכך עלינו להתפלל שיהיו הנדחים הם הגלגולים, שהם בדומם צומח חי מדבר, מתוקנים.

**טעם לעסוק במצות סוכה
לאחר יום הכפורים**

בספר 'קב הישר' (צה): מדבר על מנהגן של ישראל תורה היא; מה שאנו נוהגים בבואנו לבתינו תיכף אחר יציאתנו מבית הכנסת אחר יום כפור, אנו עוסקין במצות סוכה דוקא, תיכף ומיד.

מצאתי לזה טעם הגון בדרשות הרב ר' שלמה מולכו ז"ל שכתב דהענין הוא כך: לפי שצוה הקב"ה ליקח שני שעירים ביום הכפורים, שעיר אחד לה' ושעיר אחד לעזאזל והכהן הגדול היה מתוודה על השעיר ששלח לעזאזל את כל עונותם ופשעיהם של ישראל, כמו שאמר הכתוב: **וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹתָם** (ויקרא' טז) ובזה היה כפרה גדולה לעם ישראל.

וכמעשה שארע לאבותינו ירשו הבנים כנגדן איזה מצוה, כי האבות הקדושים הלא הם ומעשיהם סימן לבנים. ומה כתיב למעלה מהענין: **וַיִּשָּׂב בַּיּוֹם הַהוּא עֶשֶׂו לְדָרְכּוֹ שְׂעִירָה** ('בראשית' לג). ואח"כ כתיב:

וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִפְתָּהּ. באה התורה לרמוז, מאחר שעשו שהוא היה איש שעיר נסע לדרכו לשעיר, לטול חלקו מקרבן השעיר שנשלח לעזאזל ויעקב נסע לסוכות ועסק במצוה זו של בנית הסוכות. אף אנחנו אחר יום הכפורים ששלחנו שעיר לעזאזל, אנו עוסקים במצות סוכה דוקא ולא בשום מצוה

אמר הכתוב: **"כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עַלְיֵכֶם"** (ויקרא' טז). יום הכפורים ניתן ליום כפרה וסליחה, לטהר את עם ישראל מעונותיהם, אחד מרבותינו הראשונים, הלא הוא בעל ספר 'החנוך' (קפה) כתב: **'שהיה מחסדי הא-ל על בריותיו, לקבוע להן יום אחד בשנה לכפרה על החטאים עם התשובה שישבו, שאילו יתקבצו עונות הבריות שנה שנה תתמלא סאתם ולסוף שנתים או שלש או יותר יתחייב העולם כליה, על כן ראה בחכמתו ברוך הוא לקיום העולם, לקבוע יום אחד בשנה לכפרת חטאים לשבים.**

וכבר מתחילת בריאת העולם יעדו וקדשו לכך. ואחר שיעד הא-ל ברוך הוא אותו היום לכפרה, נתקדש היום וקבל כח הזכות מאיתו יתעלה, עד שהוא מסייע בכפרה. וכאמרם ז"ל בהרבה מקומות; שיום הכפורים מכפר. כלומר: שיש כח ליום בעצמו לכפר בעבירות קלות'. והקב"ה רב חסד מטה הכף כלפי חסד וכיון שהעונות מועטים מעביר עליהן ואם אולי חלילה יש בהם עונות שצריכין מירוק, נפרע מהם מהאדם מעט מעט ואם לא יפקדם עד זמן רב, יתרבו כל כך עד שיתחייב העולם כמעט כליה חלילה.

נמצא שהיום הנכבד הזה הוא קיומו של עולם ולכן ראוי לעשות אותו יום טוב ולהיותו במנין מועדי השנה היקרים. ואולם מהיותו יום מועד לדון כל חי, ראוי לעמוד בו ביראה ופחד יותר מכל שאר מועדי השנה. וזהו ענין זכרון תרועה הנזכרים בו, כי התרועה הוא קול שבור, לרמז שישבור כל אחד תוקף יצרו ויתנחם על מעשיו הרעים. וזהו הטעם שלא קבעו זכרונם לברכה לומר הלל במועד זה, שאין ראוי לאדם לומר שירה כשעומד בדיון.

אכילת דגים בערב יום הכפורים

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל בספרו 'יערות דבש', נותן טעם מיוחד למה שנוהגין להרבות באכילת דגים בערב יום הכפורים: שהנה אמרו חז"ל במסכת 'סנהדרין' (צז): **'אין בן דוד בא עד שיבקשו דג לחולה ואין מוצאו'** שהרצון; כי אין משיח בא עד שיהיו כל הגלגולים מתוקנים ומתחילים באדם ובבהמה ובסוף הגלגול שכבר נתקן ממש, רק צריך עדין תקון מועט עוד, מגולגלין

גם התליין הראשי הכה אותי בטרון סאדיסטי, כשהוא שואג עלי בקולו: "מנין זה לך? דוקא לך?" ואני ספגתי ממנו את המכות והגידופים גם יחד, מבלי שאוציא ואשמיע שום הגה מפי, אז היתה הרגשתי, כי טועם אני את הדבר הנשגב ביותר, אשר סוד טעמו טמון עמוק בגופו של כל אדם מישראל, טעמתי ממתיקות טעמו של קרוש ד'. ■

מאז אותו יום הכפורים שמרתי על הטלית כעל קדש קדשים, בכל נדודי ממחנה למחנה שמרתי עליה היטב והסתרתיה בין חפצי המועטים, הרגשתי שחפץ זה מוסיף ערך לחיי העלובים וכיצד אשליך את ערך חיי מגדל!

הסוף היה שנתפסתי פעם אחת בקלקלתי, במסגרת חפוש קפדני שערכו בחפצי נמצאה הטלית, ראש המחנה שהיה

התעטף הש"ץ שהיה הנבורדוקאי מבין בחורי הישיבה, הוסיפה רבות לרוממות התפילה, אנשי המחנה קינאו בעזותי ובחורי הישיבה התגאו בי ממש.

ברם החרדה הגדולה החלה למחרת יום הכפורים, מה לעשות עם הטלית, האם להחזירה למחסן או להחביאה שתהיה לנו לפעמים אחרות והיכן ניתן להחביאה בלי סכון, התגברתי ונטלתי על עצמי זאת.

שו"ת חברותא

משמעות הטהרה ביום הכפורים

בנטייתו לדבר לשון הרע, כי על פי רוב לא יכול האדם לעמוד במאבק מתיש ומתמשך נגד נטיותיו הטבעיות, אלא ישתדל לראות תמיד את הצד החיובי שבזולתו ובכל אדם יש גם צד חיובי. וכאשר ירגיל את עצמו לראות את הצד החיובי בכל אדם, שוב לא יצטרך להתמודד עם הרגלו לדבר רעה, שהרי הצד הטוב הנראה לעיניו ימנע זאת ממנו באופן טבעי.

ועצה זאת, למצא דרך חיובית במקום לנהל מלחמה תמידית נגד הנטייה לרעה, קיימת גם לגבי כל המצוות, כאשר יש דרך חיובית אחת שהיא דרך כללית לכל המצוות והיא, אהבת ה', שמביאת להסתכלות שונה בתכלית על ענין חיוב קיום המצוות!

אם ישקיע האדם את עיקר עבודתו ואת רכוז מחשבתו באהבת ה', יקל עליו לעמוד נגד פתווי היצר ובלבול הדעת שהוא גורם, כי רגילות של האדם להגות תמיד באהבת ה' היא מחסום בטוח בפני יצר הרע.

יום הכפורים הוא היום בו יכול כל אדם לחוש את אהבת ה' אליו. כי יום הכפורים הוא יום של רחמים, כאשר עצומו של היום הוא כפרה וטהרה ומעניק בהירות הדעת לכל אחד להכיר את מצבו ואת יעודו של האדם!

התשובה הנדרשת מהאדם ביום הכפורים אינה רק תשובה על חטאי העבר, אלא היא מחייבת גם בחירת דרך שתמנע את חטאיו בעתיד. ואין לך דרך בטוחה ומועילה יותר מהדרך של השתדלות תמידית באהבת ה', שנובעת מההכרה לפני מי הוא משמש.

כאשר חש האדם ביום הכפורים את אהבת ה' אליו, את גודל רחמיו כלפיו, את הכפרה ואת הטהרה בעצומו של יום, כדאי לו להחליט אז, כי מעתה יהיה עיקר שאיפתו ועסוקו להגיע למדרגות רוממות באהבת ה'.

יצר הרע להמשיך ולהכשילו בחטאים נוספים וחמורים יותר.

ולפי שגלוי וידוע לפני הקב"ה כיצד פועל יצרו של אדם, הוא נתן לו כלים והזדמנויות כדי להתמודד איתו ואחד מהם הוא יום הכפורים.

יום הכפורים הוא היום שנאמר עליו: **"כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם"** ('ויקרא' טז).

מדגישה התורה שיום הכפורים אינו רק יום של סליחה וכפרה, אלא הוא גם יום של טהרה.

הטהרה של יום הכפורים, משמעותה היא טהרה מטומאת החטא, טומאה הפוגמת בבהירות הדעת של האדם והיא אם כל חטאת. אך טהרת האדם ובהירות דעתו מחדש, תלויים במה שהשקיע בעבודת התשובה בעשרת ימי תשובה וביום הכפורים.

המבחן העיקרי לרצינות של החזרה בתשובה היא בכמיהת האדם לבהירות הדעת בעבודת ה'. כי האדם אינו נידון רק על מעשים שעשה, אלא דינו הוא גם על שאיפות נפשו לעבודת ה' ועד כמה שאיפות אלו חשובות ויקרות בעיניו.

ולכן, אם הוא מביע את צער העמוק על שהכשיל אותו יצר הרע ומנע ממנו את בהירות הדעת והוא מתחנן שיטהרו הקב"ה ויזכהו לראות נכונה את דרך ה' מבלי בלבול וערפל, תפילתו נשמעת. ומכאן זה הוא זוכה לטהרה שמביאת לבהירות הדעת וכמובן, שהכל הוא באופן יחסי לכמיהתו לכך.

יחד עם זאת, שאיפות בלבד אינן מספיקות כדי לזכות לכך, אלא האדם צריך להחליט על דרך נכונה שתוביל אותו בכטחה למילוי שאיפותיו הטובות.

ה'חפץ חיים' מדרוך את האדם הרוצה להימנע מעבירות של לשון הרע, שלא ישקיע את עיקר מרצו בהאבקות מתמדת

מערכת 'חברותא' מיוחדת 'גנזי המלך'

שאלה: מה היא משמעותה של טהרת יום הכפורים?

תשובה: כתב בספר 'פרקים ממשנתו של הרב קאלאצקי' ראש בית המדרש 'ד אברהם' ב'ניו יורק': טהרת יום הכפורים מביאה לבהירות הדעת של האדם.

אדם מישראל, המכיר באמת והיודע כי כל מעשי האדם הם סבה לשכר או לעונש, היה צריך לכאורה, להימנע מן החטא באופן מוחלט, שהרי אין שום הגיון בעשיית עבירה כאשר העונש עליה ודאי וידוע. גם יצר הרע כשלעצמו אינו יכול למשוך את האדם למעשה עבירה בהתחשב בעונש המצפה לו עבורה.

כל כחו של היצר הרע הוא בהסחת דעתו של האדם ואז, מחוסר שימת לב, מסוגל האדם לחטוא.

וכך אומרת התורה בסוף ספר 'דברים', שבאחרית הימים ימול ה' את לבבנו ונשוב אל ה' ושוב לא נחטא.

ומבאר ה'ספורנו': שלעתיד לבוא יסיר ה' מאתנו את כל ערבוב השכל ונזכה לבהירות הדעת באופן מוחלט. וזהו שרש ההבטחה ששוב לא נחטא.

אך זאת יהיה רק לעתיד לבוא, באחרית הימים. ועד אז עלינו להתמודד עם הטעיית היצר, אשר מצליח מידי פעם בפעם להשכיחנו בפני מי אנו עומדים, להסיח את דעתנו מהשכר והעונש עבור מעשינו ולהכשילנו.

כאשר מכשיל יצר הרע את האדם, הרי הוא מטמא את נשמתו, מוריד אותו ממדרגתו הרוחנית ובעיקר, הוא מכהה את בהירות הדעת שהיתה לו לפני החטא וכתוצאה מאיבוד בהירות הדעת, מסוגל

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 5 >>>

לאור הדברים הללו, אפשר גם להבין את האמרה ש'יום כפורים הוא כ-פורים'. שהרי אמרה זו טעונה הסבר. כי, לכאורה, אין לך נגוד גדול מהנגוד שבין הנהגת האדם ביום הכפורים ובין הנהגתו ביום הפורים. שהרי בפורים מצות היום היא; באכילה, בשתיה ובשמחה. ואילו ביום הכפורים מצות היום היא; בענוי ממאכל ומשתיה ובצער ובחרטה על החטאים. ויתכן לומר: שההשוואה בין יום הפורים ליום הכפורים היא בכך, שבשני הימים הללו יכול לחוש כל אדם מישראל את גודל אהבת הקב"ה אליו. תחושה זאת, יש בכחה להעמיד את האדם בדרגה רוחנית גבוהה גם בחלוף הימים הללו. והיא הצד השובה שבין שני הימים הללו. הנס של פורים הביא את כלל ישראל לקבל את התורה מחדש, באהבה וכמבואר במסכת 'שבת', לאחר שבמעמד הר סיני קבלוה בכפיה [כפה עליהם הר כגיגית]. ומבאר המהר"ל: שקבלת התורה מאהבה בימי הפורים היתה, כיון שבני ישראל באותה עת חשו בגודל אהבת הקב"ה

אליהם ומגודל ההתרשמות הזאת הם הגיעו למדרגה גבוהה של אהבת ה' וביטאו את גודל אהבתם אליו בקבלם מחדש את התורה, באהבה. גילוי האהבה של הקב"ה היה בכך, שעם ישראל עמד על סף כליה; 'להשמיר להרג ולאבד את כל היהודים' ('אסתר' ג). וברגע האחרון ניצל עם ישראל מגזירת המן. ולא רק שניצל אלא, גם אירע הנס של 'נהפוך הוא' (שם ט). וכל זה התרחש, כאמור, רק מכח אהבת הקב"ה לעם ישראל. ומשהתגלתה אהבתו לכלל ישראל, הגיע עם ישראל למדרגה הגבוהה של אהבת ה', בקבלו את התורה מחדש, באהבה. ולכן, האכילה והשתיה ביום הפורים אינם רק בטוי של שמחה על ההצלה מהגזירה, אלא הם בעיקר ביטוי של שמחה על הגורם להצלה, שהוא אהבת הקב"ה אלינו. וכל שנה חשים אנו מחדש את אהבתו אלינו, בזוכרנו ובהזכירנו את האהבה שהתגלתה לאבותינו במלוא עצמתה בימים ההם, בימי הפורים. גם יום הכפורים, הוא כאמור, יום

אשר בו מתגלית אהבת הקב"ה לעמו. כי בשעה שאדם מישראל מתנתק מגשמיות העולם הזה על ידי תענית מאכילה ושתיה ומטהר את נפשו מכל חטאותיה ויודע "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם" הוא חש כנפשו עד כמה הקב"ה אוהב אותו. תחושה זאת של אהבת ה' לעם ישראל, מרוממת את האדם מישראל ומעמידה אותו במדרגה רוחנית גבוהה. כי אדם החי בהרגשה שהקב"ה אוהב אותו, גוברת בקרבו אהבתו אל ה' והיא משפיעה על כל מהלך חייו. ולכן, כאשר מעמיד האדם את יסוד התשובה שלו ביום הכפורים על החלטה שמכאן ולהבא תהיה דרכו להשתדל להגיע למדרגה באהבת ה', הרי ככל שהחלטה זו תהיה יותר כנה ויותר אמיצה, כך יזכה ה' למלוי שאיפתו. ומשיזוכה לעלות על דרך אהבת ה' בקביעות, הרי מכאן ואילך תהיה דרכו דרך עליה, דרך של "למעלה למשכיל" (משלי טו). ■

דברי חזק ליום הכפורים

"נשא עון ופָשַׁע"

כתב רבי משה קורדבירו זצ"ל בספרו 'תומר דבורה': כשהאדם עושה רח"ל עון, נברא על ידי כך מלאך משחית, כמו ששנינו במסכת 'אבות' (ד ג): 'העובר עברה אחת, קונה לו קטגור אחד'. ואותו הקטגור עומד לפני הקב"ה ואומר: 'פלוגי עשאני' ואין שום בריה מתקיימת בעולם אלא בשפעו של הקב"ה והרי המשחית הזה עומד לפני הקב"ה בכדי שיקיימו. והדין נותן שיאמר לו הקב"ה: 'איני זן

משחיתים, לך אצל מי שעשאוך והתפרנס ממנו' והיה המשחית יורד מיד ונוטל את נשמתו, או כורתו לגמרי, או נענש עליו כפי עניו, עד שיתבטל המשחית ההוא. ואין הקב"ה עושה כן אלא נושא וסובל את העון וכמו שהוא זן העולם כולו, זן ומפרנס אף המשחית הזה, עד שיהיה אחד משלשה דברים, או שישוב החוטא בתשובה ויכלה ויבטל את המשחית ע"י תשובתו, או שיבטלהו שופט צדק על ידי שיטיל על החוטא יסורים ומיתה, או שאחר מותו ילך

החוטא לגיהנם ושם יפרע את חובו. וזהו שאמר קין: "גְדוֹל עוֹנֵי מַנְשׂוֹא" ('בראשית' ד ג). ופירושו חכמינו ז"ל במדרש 'תנחומא' ('בראשית' ט): שאמר קין: 'כל העולם כולו אתה סובל ועוני אינך יכול לסבול?' "גְדוֹל עוֹנֵי מַנְשׂוֹא" פירוש: לפרנסו עד שאשוב ואתקן חטאי. א"כ הרי זו מדת סבלנות גדולה, שיזון ויפרנס בריה רעה שברא החוטא עד שישוב בתשובה, זהו: "נִשָּׂא עוֹן וְעֵבֶר עַל פָּשַׁע" ('מיכה' ז). ■

בס"ד

לקראת הסוף... עם הרב **אמנון יצחק שליט"א**

אולמי מופת ירושלים הבירה 1
בית שאן
ביום רביעי יב' תשרי 30/09/09

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב-20:30

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET

וב'שופר ניזטל' 054-4007779

הזריקה היקרה שנכסלה

מאת הרה"ג שלמה רביבו שליט"א

חשופות, איבדה את הסטרייליות שלה וחייבת להשלח להשמדה, מידיית. לאחר דקות ארוכות התעשת אלכס, אור נראה בקצה המנהרה. הלא בית החולים כפוף להוראותיו של רב בית החולים, הרהר לעצמו, מענין מה יאמר הרב על כך? הוא חלף בחפזה על פני המסדרון הצר, נכנס אל הרב ושאל: "האם במקרה זה, עליו לשלם את מחירה הרב של התרופה?" וכן יש לדון; באם אלכס גירד את ידו בעזרת המזרק, מה יהיה הדין?

חזר והתישב שוב. את מקומה של ההתרגשות תפסה לפתע הרגשה פנימית מוזרה, לא מוסברת, תחושה שמשוה אינו כשורה. הוא העיף מבט נוסף בפעם השלישית לעבר תאריך התפוגה ועגולים שחורים ריצדו מול עיניו. תאריך התפוגה אמנם היה תקין אך עיניו נתקלו בזוג הכפפות שנחו על גבי השלחן. לבו החסיר פעימה וזיעה קרה שטפה את רקותיו. נוהלי בית החולים היו ברורים; כל זריקה, נדירה ככל שתהיה, ברגע שנגעו במחט ולו לרגע בידיים

אלכס הסיר בעדינות את מכסה האלומיניום ממבחנת הזכוכית. ידו רטטה קלות. מתוקף תפקידו כרופא מרדים הוא פותח כדבר שבשגרה מידי יום ביומו עשרות מבחנות זכוכית שאינן שונות בהרבה מזו שבידיו. למרות זאת, משהו במבחנה זו גרם לו להתרגש. המבחנה שהוא אחז בידיו הכילה חומר הרדמה יקר ונדיר במיוחד. וזה פשר ההתרגשות שאחזה באלכס. הוא העביר את תכולת המבחנה בזהירות אל המזרק, קם ממקומו ופסע מספר צעדים. הוא עצר לרגע,

JERUSALEM WINERY
יקב ירושלים

הקדישו לשנה החדשה שלכם את השוב ביותר יין בטעם בינלאומי ובניחוח ירושלמי. לחיימו

את היינות ומיצי הענבים של יקב ירושלים ניתן להשיג ברשתות השינוק המובחרות. מוקד טלפוני להזמנות מרוכזות: 050-4153000

במוקד ניתן להזמין גם לוח שנה מהודר עם הלכות, תמונות מרן "מאור ישראל" וזמני היום

ההשתתפות בשעור ב'אולפני שופר'
רח' מתתיהו 10 בני ברק, בתאום מראש בלבד: 03-6777779

התשובה לשאלה הנ"ל תנתן בשעור
ביום חמישי בשעה 20:30 בערב

בלמוד עם חברות בשיבות 'אהל יהודה'
ניתן לצפות בשדור חי באתר שופר: www.shofar.net
בקרום יהיה ניתן לרכוש דיסקים של השעורים הקודמים

מעשה ברופא שינים
שעקר שן בתאונת דרכים

תקציר התשובה:

1. המזיק את ממון חברו באופן שהיה יכול למנוע את הנזק, נחלקו הראשונים, אם הוא חייב לשלם לו ונפסק להלכה שהוא פטור.
2. להלכה; המזיק יכול לתקן את נזקו ואינו חייב לשלם את דמי הנזק.
3. חיוב תשלומי רפוי הוא רק כאשר הנחבל מתרפא בכך ולא כאשר הוא דורש את הכסף ואינו מרפא את עצמו.
4. כאשר יש לניזק בטוח, פטור המזיק מלשלם את הנזק.

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

ביום שלישי ל' חשוון 17.11.09
יציאה בשעה 7:30 בדיוק מנקודות האיסוף

**זכאי
"חי כפליים"
40% הנחה!!!**

המסלול:

קבר רבי שמעון בר יוחאי זיע"א	11:00 מירון
קבר רבי יונתן בן עוזיאל זיע"א	12:00 עמוקא
ארוחת צהרים כיד המלך	14:00 מלון כינר
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	15:30 מלון כינר
קבר רבי מאיר בעל הנס זיע"א	17:30 טבריה

הישיבה בהפרדה מלאה בלבד!

ההרשמה במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10, בני ברק
טל: 03-6777779

להרויח בגדול!

בתכנית:

'כח כפליים'

מלאו הוראת קבע

על סך \$28

ותקבלו חינם: 'גנזי המלך' גנזי המלך גנזי המלך גנזי המלך

'שופר' מתתיהו 10 ב"ב 03-6777779